

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยและชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย ผู้ศึกษามีความมุ่งหมายที่จะค้นหาพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูและชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ผู้ศึกษา เลือกลงใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวทางปรากฏการณ์วิทยาเป็นแนวทางในการศึกษาคั้งนี้ เพื่อช่วยในการค้นหาคำอธิบายว่า กลุ่มชนทั้งสองกลุ่มผ่านประสบการณ์ในชีวิตมาอย่างไรบ้าง โดยมุ่งหวังที่จะค้นหาข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีมูลฐาน (grounded theory) จากปรากฏการณ์ที่ศึกษา

การศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธีการด้วยกัน ได้แก่ 1. การ สัมภาษณ์เจาะลึก 2. การสังเกตการณ์ และ 3. การรวบรวมข้อมูลเอกสารจากแหล่งต่าง ๆ โดยใช้ วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยอาศัยกรอบทฤษฎี (theoretical sampling) ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล และเหตุการณ์การสื่อสาร แม้ว่าการศึกษาคั้งนี้จะไม่ใช่การศึกษาเพื่อทดสอบสมมติฐานหรือทฤษฎี แต่ก็ยังคงใช้ทฤษฎีเป็นแนวทางในการศึกษาเช่นกัน โดยผู้ศึกษาใช้ทฤษฎีการสื่อสารวัฒนธรรมร่วม (Co-cultural Communication Theory) เป็นแนวทางในการศึกษา

การศึกษาพบว่าประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายมลายูกับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยมีความแตกต่างกันในสามประเด็นหลักด้วยกันคือ การบันทึกประวัติศาสตร์ เนื้อหา ของประวัติศาสตร์ และการนำประวัติศาสตร์ไปใช้ โดยแก่นของความแตกต่างที่สำคัญที่สุดก็คือ ขณะที่ในประเทศไทยประวัติศาสตร์ถูกบันทึกและใช้เพื่อรองรับความขัดแย้งและความรุนแรงที่ เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ แต่ในประเทศมาเลเซียประวัติศาสตร์กลับถูกบันทึกและใช้เพื่อการ สร้างความสามัคคีปรองดองระหว่างกลุ่มชน ส่วนข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทาง วัฒนธรรม สังคม และจิตวิทยาของชาวไทยเชื้อสายมลายูและชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยชี้ให้เห็นถึง แก่นของความแตกต่างที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือสภาพแวดล้อมในประเทศมาเลเซียมีความเกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการสื่อสารของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในเชิงบวก แต่สภาพแวดล้อมในพื้นที่ชายแดน ภาคใต้ของประเทศไทยกลับมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสื่อสารของชาวไทยเชื้อสายมลายู ในเชิงลบ

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสาย มลายูและชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยแสดงภาพรวมที่เหมือนกัน คือ สามารถจำแนกตามเกณฑ์ วิธีการสื่อสารได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ การสื่อสารในลักษณะที่ไม่แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน และแสดงออกให้เห็นชัดเจนเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันก็ค้นพบว่า

ชนทั้งสองกลุ่มมีผลที่ต้องการจากการสื่อ 4 ลักษณะเช่นเดียวกัน ได้แก่ การแยกตัวออกจากกัน การปรับตัวเข้าหากัน การผสมกลมกลืนกับชนกลุ่มอื่น และการผสมกลมกลืนชนกลุ่มอื่นเข้ากับชนกลุ่มตน แม้ว่าลักษณะของพฤติกรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูกับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยเมื่อเปรียบเทียบตามตารางความโน้มเอียงทางการสื่อสารแล้วจะมีความคล้ายคลึงกัน แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดของลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกจะพบว่า มโนทัศน์ที่อธิบายพฤติกรรมการสื่อสารของชาวไทยเชื้อสายมลายูที่มีต่อชาวไทยเชื้อสายไทยแสดงให้เห็นถึงบรรยากาศการสื่อสารในด้านลบเป็นส่วนใหญ่ แต่มโนทัศน์ที่อธิบายพฤติกรรมการสื่อสารของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยกลับแสดงให้เห็นถึงบรรยากาศการสื่อสารในแง่บวกมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพฤติกรรมการสื่อสารที่มีลักษณะแยกตัวออกจากกันและปรับตัวเข้าหากัน ความแตกต่างดังกล่าวส่วนใหญ่เกิดจากบริบทของการสื่อสารที่แตกต่างกัน เนื่องจากในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของไทยแวดล้อมไปด้วยบรรยากาศแห่งความรุนแรงหรือบรรยากาศแห่งความขัดแย้ง แต่ในประเทศมาเลเซียนอกจากจะไม่มีความรุนแรงเกิดขึ้นแล้ว บรรยากาศแห่งความขัดแย้งก็ยังคงมีเพียงเล็กน้อย ทั้งยังเต็มไปด้วยบรรยากาศแห่งความปรองดองกัน

การศึกษาครั้งนี้ค้นพบว่า มี 6 ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูและชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ได้แก่ บริบทรอบข้าง คู่สื่อสาร ผู้สื่อสาร ความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ประเด็นที่สื่อสารกัน และผลตอบแทนที่ได้จากการสื่อสาร แต่ในรายละเอียดที่เป็นปัจจัยย่อย ๆ ภายในปัจจัยหลักจะมีความแตกต่างกันอยู่พอสมควร ปัจจัยที่มีความแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน ได้แก่ บริบทรอบข้าง คู่สื่อสาร และความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน

โดยสรุป ความแตกต่างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูและชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยทั้งหมดสามารถจำแนกเป็นสองประเด็นด้วยกันคือประเด็นหลักเกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่และประเด็นรองเกิดจากอำนาจที่มีมากกว่าของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งน้ำหนักจะอยู่ที่ประเด็นแรกหรือประเด็นหลักมากกว่า ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชนทั้งสองกลุ่มมีลักษณะค่อนข้างใกล้เคียงกัน